

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

KAYSERİ BARINMA KÜLTÜRÜNDE DEĞİŞİM: 1930-1970

FİLİZ SÖNMEZ

DOKTORA TEZİ

**Mimarlık Tarihi Anabilim Dalı
Mimarlık Tarihi ve Kuramı Programı**

**DANIŞMAN
PROF. DR. BERRİN ALPER**

İSTANBUL, 2012

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
KISALTMA LİSTESİ	vi
ŞEKİL LİSTESİ.....	vii
ÇİZELGE LİSTESİ	xii
ÖZET	xiii
ABSTRACT.....	xv
BÖLÜM 1	
GİRİŞ.....	1
1.1 Literatür Özeti.....	1
1.2 Tezin Amacı.....	3
1.3 Hipotez.....	11
BÖLÜM 2	
TARİHSEL ÇERÇEVE: MODERNLEŞME SÜRECİNDE KAYSERİ.....	12
2.1 Kent ve Konut Bağlamında Değişen Kavramlar	12
2.2 Kayseri Kentinin Modernleşme Süreci.....	17
2.2.1 19. Yüzyıl Kayseri'sinin Fiziksel Çevresi Üzerine Genel Bir Değerlendirme	17
2.2.2 Sosyo-Ekonomik Yapıda Değişimler	24
2.2.3 Kayseri Kentinde Fiziksel Çevrenin Değişimi	29
2.2.3.1 Harita Çalışmaları, İmar Planları ve Uygulamaları	29
2.2.3.2 İstasyon ve Çevresinde Oluşan Konut Alanları	59
2.2.3.3 Fabrikalar ve Çevresinde Oluşan Konut Alanları	66
2.2.3.4 Yapı Kooperatifleri ile Oluşan Konut Alanları	67
BÖLÜM 3	
KAYSERİ'DE KONUTUN GELİŞİMİ.....	70
3.1 Geleneksel Kayseri Konutunda Mekân ve Yaşam	70
3.2 Geleneksel Evin Mekân Kurgusunun Değişimi.....	85
3.3 Modernleşme Sürecinde Oluşan Yeni Konut Tipleri	87
3.3.1 Lojmanlar	87
3.3.2 Yapı Kooperatifleri.....	93
3.3.3 Sosyal Konutlar ve Belediye Blokları	96
3.3.4 Aile Apartmanları	100

BÖLÜM 4

KAYSERİ KENT MERKEZİNDE BARINMA KÜLTÜRÜ VE İÇ MEKÂNIN DEĞİŞİMİ: 1930-1970.....	109
4.1 Konutun Değişimi.....	109
4.1.1 Konutun Değişimini Etkileyen Faktörler.....	109
4.1.2 Yerel Basında Geleneksel Konut Terminolojisindeki Değişim.....	147
4.1.3 Mevcut Konutta Yapılan Tadilatlar.....	162
4.1.4 Mekânsal Organizasyonun Değişimi.....	165
4.2 Barınma Kültürü ve İç Mekânın Değişimi.....	184
4.2.1 Geleneksel “Oda”nın Değişimi.....	185
4.2.2 Değişen Barınma Eylemleri ve Mekânsal Donatılar.....	187
4.2.2.1 Oturma, Uyuma ve Beslenme Donatıları.....	189
4.2.2.2 Servis-Hizmet ve Depolama-İşlik Donatıları.....	224

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	243
KAYNAKLAR.....	259
EK-A	
“Kayserinin İmar Meselesi” Başlıklı Haber.....	270
EK-B	
Kale ve Çevresi. 1920’ler Sonu Kayseri Haritası.....	271
EK-C	
1949-1970 Yılları Arası Kayseri’deki Yapı Kooperatifleri	274
EK-D	
Kayseri’de Müteahhitlik Yapan İnşaat Firmaları: 1944-1945	276
EK-E	
Emre Kongar’a Ait, Kayseri: Kent Planlaması İçin Toplumsal Araştırma’sının Sonucundaki Bulgulara Ait Çizelgeler.....	277
EK-F	
Kayseri Haritaları ve İmar Planları (1882-1975).....	279
EK-G	
Sözlü Tarih Çalışması Kapsamında Görüşme Yapılan Kişiler.....	288
ÖZGEÇMİŞ.....	291

KISALTMA LİSTESİ

TCDD	Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demir Yolları
TCBCA	Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi
D.K.V.K.E	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri
KUDEB	Koruma Uygulamaları Denetleme Bürosu
T.B.M.M	Türkiye Büyük Millet Meclisi
K.A.ARU	Kemal Ahmet Aru
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
S.K.B.F.	Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası